

TURVALLISUUSSÄÄNNÖT JA ERITYISET MENETTELYOHJEET

Turvallisuushallinnan tavoitteet

Rakennushankkeessa työmaan turvallisuushallinnan tavoitteena on kaikkien työmaalla toimijoiden huomion kiinnittäminen riittävässä määrin työturvallisuuteen niin omasta näkökohdasta kuin yleiseltä kannalta.

Kaikkien rakennushankkeen osapuolten tulee noudattaa työturvallisuudesta annettuja lakeja ja asetuksia: RakVNa 205/2009, työturvallisuusasiakirjaa sekä RT 10-10982 esitettyjä rakennustyön suorittamista koskevia määräyksiä. Lisäksi tulee noudattaa työehtosopimuksia.

Turvallisuustaso ja sen seuranta

Rakennuttajan tavoitteena hankkeen turvallinen toteutus ja ettei työntekijöille eikä muille työmaan vaikutusalueella oleville aiheudu vaaraa tai terveydellistä haittaa. Tavoitteena on, ettei työmaalla satu yhtään poissaoloon johtanutta työtapaturmaa.

Päätoteuttajan suorittaman TR-indeksin tavoiteluku on 90. Putoamissuojauksen osalta TR-indeksin tavoitetaso on 100 ja siisteyden osalta 90. Louhinta- ja maanrakennusurakoitsija suorittaa lisäksi MVR-mittausta, jonka tavoiteluku on 90.

Rakennuttaja seuraa normaalin työn valvonnan yhteydessä rakennustyömaan turvallisuustoimenpiteitä.

Työmaakokouksissa työturvallisuusasiat käsitellään omana kohtanaan asialistalla.

Turvallisuushallinnan ohjeet

Rakennuttajan velvoitteet

Rakennuttajan turvallisuusasiakirjat (turvallisuusasiakirja, turvallisuussäännöt ja menettelyohjeet) on laadittu rakennushankkeen suunnittelua ja rakentamista varten ja on lainsäädännön mukainen rakennustyön suunnittelua ja valmistelua varten laadittu rakennuttajan asiakirja. Rakennuttajalle ei siirry tämän asiakirjan tai muiden urakka-asiakirjojen kautta mitään päätoteuttajan velvoitteita, ja tämä asiakirja ei vähennä tai poista rakennushankkeen muissa asiakirjoissa, kuten urakkaohjelmassa ja urakkarajaliitteessä määriteltyjä turvallisuustoimenpiteitä.

Rakennuttaja asettaa ja nimeää kohteelle työturvallisuuskoordinaattorin. Turvallisuuskoordinaattori on rakennuttajan vastuullinen edustaja, jonka tehtävänä on huolehtia rakennuttajan nimettynä edustajana rakennuttajalle kuuluvista työturvallisuusvelvoitteista ja -tehtävistä.

Suunnittelijoiden velvoitteet

Rakennuttaja edellyttää suunnittelun toimeksiannoissa työturvallisuuden sisältyvän kaikkiin suunnitteluvaiheisiin.

Pääsuunnittelijan velvollisuutena on suunnitelmien työturvallisuusasioiden koordinointi. Pääsuunnittelija varmistaa, että kaikki turvallisen toteutuksen vaatimat tuotesuunnitelmat ovat olemassa ja että ne ovat riittävän kattavia turvallisen toteutuksen kannalta. Suunnitelmat ovat yhteensopivia, eivätkä ole ristiriidassa keskenään. Kunkin suunnittelijan tulee suorittaa oman suunnittelualansa osalta rakennuttajan työturvallisuusvelvoitteiden edellyttämät suunnittelutehtävät.

Päätoteuttajan velvoitteet

Pääurakoitsija vastaa päätoteuttajan työturvallisuustehtävistä ja velvollisuuksista. Päätoteuttajan on huolehdittava turvallisuuden ja terveyden kannalta tarpeellisesta työmaan yleisjohdosta ja osapuolten välisen yhteistoiminnan ja tiedonkulun järjestämisestä, toimintojen yhteensovittamisesta sekä työmaan yleisestä siisteydestä ja turvallisuudesta.

Pääurakoitsija perehdyttää jokaisen omaan tai aliurakoitsijan henkilöstöön kuuluvan työmaan turvallisuusohjeisiin ennen heidän työn aloitustaan. Pääurakoitsija huolehtii jaettavien kulkulupien hallinnasta sekä pitää reaaliaikaista listausta työmaalla työskentelevistä työntekijöistä. Pääurakoitsijalla toimittaa sähköisen kulkulupaluettelon kuukausittain verohallintoon.

Päätoteuttajan tulee esittää rakennuttajalle rakennustöiden työturvallisuutta koskevat suunnitelmat. Nämä suunnitelmat sisältävät työmaa-alueen käytön suunnitelman lisäksi vähintään aloittavien töiden tarkat suunnitelmat sekä työturvallisuuden yleissuunnitelmat. Riskien arvioinnista kootaan esille tulleen turvallisuusriskit ja niiden torjumiseen määritellyt keinot. Suunnitelmat on tehtävä kirjallisesti. Suunnitelmat on tarkistettava olosuhteiden muuttuessa, ja ne on muutenkin pidettävä ajan tasalla.

Työmaan turvallisuussuunnittelun osana laaditaan työmaan aluesuunnitelma, henkilöstötilasuunnitelma ja työmaan sähköistys- ja valaistussuunnitelma. Annetaan ohjeet perehdytyksestä, työturvallisuuskoulutuksesta, ensiavusta, henkilösuojaimista, tulitöistä, putoamissuojauksesta ja telineistä. Työmaan turvallisuussuunnitelman liitteeksi laaditaan turvallisuusohje.

Turvallisuuden kannalta kriittisistä työlajeista laaditaan erikseen tehtäväkohtaiset turvallisuussuunnitelmat tehtäväsuunnitelmien yhteydessä. Tehtäväkohtaisissa turvallisuussuunnitelmissa esitetään mm. henkilökohtaisten suojainten tarve, laite- ja konetarkastukset, telineet, ensiapu, jätteiden käsittely. Apuna voidaan käyttää Rakennustöiden laatu -kirjan työlajikohtaisia tarkistuslistoja.

Päätoteuttaja vastaa työmaan järjestelyistä ja turvallisuusvalvonnasta. Pidetyistä viikkotarkastuksista sekä havaituista poikkeamisista (tapaturmat, vaaratilanteet, syttymiset, materiaalivahingot ym.) raportoidaan turvallisuuskoordinaattorille. Päätoteuttaja myöntää lupia vaarallisiksi osoittautuneiden töiden suorittamiseen (esim. tulityöt).

Päätoteuttaja kokoaa yhdessä ali- ja sivu-urakoitsijoiden kanssa tiedot rakennuskohteesta siinä käytettyine rakennusmateriaaleineen, -aineineen ja -tuotteineen, ennen rakennushankkeen päättymistä. Tiedoista laaditaan rakennuskohteen ylläpitoa, huoltoa, kunnossapitoa ja korjaamista koskevat kirjalliset käyttö- ja huolto-ohjeet, jotka sisältävät riittävät työturvallisuus- ja terveystiedot.

Urakoitsijoiden velvoitteet

Urakoitsijat ovat velvollisia noudattamaan pääurakoitsijan antamia ohjeita töiden järjestelyistä ja osallistumaan pääurakoitsijan järjestämään työmaan perehdytykseen ennen töiden aloittamista, sekä noudattaa työmaan turvallisuusohjeilta ja lupakäytäntöjä. Sivu- ja aliurakoitsijoilta edellytetään työturvallisuudesta vastaavan henkilön nimeämistä.

Urakoitsijan on noudatettava päätoteuttajan laatimia ohjeita ja suunnitelmia omassa työsuunnittelussaan ja ajoitettava työnsä päätoteuttajan laatiman aikataulun mukaisesti. Urakoitsijoiden hyväksyttävät päätoteuttajalla laatimansa vaarallisten töiden ja työvaiheiden suunnitelmat ennen työn aloittamista.

Urakoitsijan tulee osaltaan huolehtia yhteistoiminnasta ja tiedonkulusta työturvallisuutta koskevissa asioissa, sovittaa toimintansa työmaan muihin toimintoihin sekä ilmoittaa päätoteuttajalle töiden, työvaiheiden, olosuhteiden tai muista tekijöistä johtuvista työturvallisuuteen vaikuttavista muutoksista.

Turvallisuushallinnan toimenpiteet

Turvallisuussuunnittelu

Päätoteuttajan tulee ennen töiden aloittamista tehdä työturvallisuutta koskevat suunnitelmat, joiden mukaan työt, työvaiheet ja niiden aloitus järjestetään mahdollisimman turvallisiksi ja ettei niistä aiheudu vaaraa työmaalla työskenteleville ja muille työn vaikutuspiirissä oleville. Kunkin urakoitsijan on osaltaan huolehdittava, ettei heidän toiminnastaan ole vaaraa muille urakan alueella työskenteleville tai ulkopuolisille henkilöille.

Aloituskokouksen työturvallisuusosio

Ennen rakennustöiden aloittamista käsitellään turvallisuusasiat työmaan aloituskokouksessa. Palaverissa käydään läpi ainakin turvallisuusasiakirja sekä päätoteuttajan laatimat työturvallisuutta koskevat suunnitelmat, mukaan lukien pelastussuunnitelma ja rakennustyömaa-alueen käytön suunnitelma.

Ennakkoilmoitus

Päätoteuttajan on tehtävä työmaasta ennakkoilmoitus työsuojelupiirin aluehallintavirastoon. Myös muiden urakoitsijoiden tulee tehdä tarvittavat viranomaisilmoitukset kuten esim. asbestia sisältävien materiaalien purkutyt ym.

Perehdyttäminen

Päätoteuttajan tehtävänä on huolehtia perehdyttämällä ja opastamalla, että kaikilla urakan työntekijöillä tai sen alueella toimivilla urakoitsijoilla on riittävät tiedot turvallisesta työskentelystä ja siitä, että he tuntevat kyseisen työkohteen vaara- ja häirtatekijät sekä niistä aiheutuvien riskien poistamiseen/pienentämiseen tarvittavat toimenpiteet. Päätoteuttaja vastaa siitä, että ennen töiden aloittamista jokaisella urakoitsijalla on nimettynä pätevä vastuunalainen henkilö, joka huolehtii osaltaan urakoitsijoiden turvallisuustehtävistä ja töiden turvallisesta toteuttamisesta.

Henkilöluettelo, turvallisuuspätevydet ja luvanvaraiset työt

Päätoteuttaja antaa kulkulupia työmaalle ja pitää ajantasaista luetteloa luvan omaavista henkilöistä. Kulkulupaluetteloon merkitään henkilön saama perehdytys sekä erityispätevydet (kuten tulityö- ja työturvallisuuskortti).

Päätoteuttaja myöntää luvat vaarallisiksi todettujen töiden (kuten tuli-, kattotuoli- ja räjäytystyöt) suorittamiseen ja varmistaa että niitä suorittavilla henkilöillä on riittävät pätevydet. Päätoteuttaja pitää kirjaa myönnettyistä luvista.

Turvallisuuspätevyksien lisäksi päätoteuttajan tulee varmistaa, että työmaalla on jatkuvasti ensiaputaitoisia henkilöitä vähintään yksi ensiaputaitoinen henkilö 25 työntekijää kohti.

Työsuojeluorganisaatio

Päätoteuttajan on nimettävä pätevä vastuhenkilö ja hänelle varahenkilö huolehtimaan turvallisuuden ja terveyden kannalta tarpeellisesta työmaan yleisjohdosta ja osapuolten välisen yhteistoiminnan ja tiedonkulun järjestämisestä, toimintojen yhteensovittamisesta sekä urakka-alueen yleisestä siisteydestä ja järjestyksestä.

TR - mittaukset

Työmaan työturvallisuustilannetta seurataan työmaalla vähintään kerran viikossa tehtävin tarkastuksin, joissa tarkastetaan mm. työmaan työskentelytavat, telineet, kulkusillat ja tikkaat, koneet ja välineet, putoamissuojaus, sähkö ja valaistus sekä järjestys ja jätehuolto. Tarkastuksessa on kiinnitettävä huomiota, että havaitut puutteet korjataan pikaisesti. Jos työmaalla on kaksi peräkkäistä TR-mittausta alle 90, järjestetään työsuojelupäällikön kutsusta työmaalla työturvallisuuskokous. Tässä kokouksessa käsitellään korjaavat ja ennaltaehkäisevät toimenpiteet, jotta alituksia ei jatkossa syntyisi

Työmaakokouksen turvallisuusosio

Työturvallisuutta seurataan työmaakokouksissa ja työturvallisuusasiat kirjataan työmaakokouspöytäkirjaan omaksi kohdaksi. Työmaakokouksissa tulee raportoida työsuojelussa ja työturvallisuudessa havaituista ongelmista, sattuneista tapaturmista, vaaratilanteista, syttymistä ja materiaalivahingoista sekä esitettävä mihin toimenpiteisiin ongelmin korjaamiseksi on ryhdytty.

Raportointi

Päätoteuttaja vastaa, että kaikista edellä mainituista turvallisuushallinnan toimenpiteistä pidetään kirjaa ja raportoidaan säännöllisesti turvallisuuskoordinaattorille. Turvallisuuskoordinaattori voi myös osallistua kaikkiin edellä mainittuihin tilaisuuksiin.

ERITYISET MENETTELYOHJEET

Töiden ajoitus

Päätoteuttajan on huolehdittava siitä, että töiden ajoitus on järjestetty niin, ettei työstä aiheudu vaaraa muille työntekijöille, muille osapuolille tai sivullisille. Päätoteuttaja huolehtii siitä, että muille vaaraa aiheuttavista työvaiheista joko ilmoitetaan asianmukaisesti, haetaan lupa tai ajoitetaan työt ajankohtaan, jolloin muut osapuolet eivät työskentele, työvaiheen turvallisuussuunnitelmien tai -ohjeiden mukaisesti.

Urakoitsija on velvollinen suunnittelemaan ja toteuttamaan työnsä siten, että töiden aloituksesta ja vaiheistuksesta ei aiheudu työsuojelu- ja työturvallisuusriskejä omille tai muiden tekemille työvaiheille.

Urakoitsijan tulee noudattaa päätoteuttajan johdolla laadittua rakennuttajan hyväksymää aikataulua päätoteuttajan ohjeiden mukaisesti sekä osallistua työn ja työvaiheiden suunnitteluun niin, että ne voidaan toteuttaa terveellisesti ja turvallisesti.

Erityisten työmenetelmien vaatimukset

Päätoteuttajan velvollisuus on varmistaa, että vaarallisten töiden tai erityisiä työmenetelmiä edellyttävien töiden (kuten esimerkiksi räjäytystyöt, muottityöt, vaativat nostot, elementtien asennus, purkutyöt, telineiden asennus, henkilönostot, työt kaivannossa ja kaivutyöt) työsuunnitelmat on laadittu kirjallisesti ennen työn toteutusta. Urakoitsijan velvollisuus on ilmoittaa vaarallisista tai erityisistä työmenetelmistä päätoteuttajalle ja osallistua näiden työsuunnitteluun päätoteuttajan ohjeiden mukaisesti. Urakoitsijan on noudatettava vaarallisissa töissä päätoteuttajan antamia ohjeita.

Aliurakoinnin järjestämisen menettely

Aliurakoitsijat on hyväksyttävä rakennuttajalla urakkaohjelman mukaisesti. Hyväksymisen ehtona ovat tilaajavastuulain mukaiset todistukset yhteiskunnallisten velvoitteiden hoitamisesta ja turvallisuusasiakirjan noudattamiseen sitoutuminen.

Työmaa on pidettävä järjestyksessä ja siistinä. Työalueelle kertyneet jätteet ja muu tarpeeton tavara on välittömästi siirrettävä niille osoitettuihin paikkoihin. Jokainen urakoitsija on velvollinen huolehtimaan työaikana oman työkohteensa siisteydestä ja järjestyksestä niin, että päätoteuttaja voi esteettä hoitaa työkohteen tarkemman puhtaanapidon imuroimalla tms. asianmukaisella menetelmällä. Kunkin urakoitsijan on siivottava ja kuljetettava

rakennus- ja pakkausjätteet päivittäin päätoteuttajan osoittamaan paikkaan. Päätoteuttaja huolehtii niiden säännöllisestä poistamisesta työmaa-alueelta.

Kunkin urakoitsijan on osaltaan hoidettava portaat, kulkusillat, käytävät ja lattiat siten, että niissä ei ole putoamis-, liukastumis- tai kompastumisvaaraa. Kaikki rakentamisen yhteydessä esiintyvät kuilut ja muut aukot, joihin henkilöt tai tavara saattavat pudota, on suojattava kansin tai kaitein. Pölyn kulkeutuminen työalueen ulkopuolelle on tehokkaasti estettävä.

Valmistajien antamia käyttöohjeita ja käyttöturvallisuustiedotteita tulee noudattaa kaikkien työmaalla käytettävien materiaalien, laitteiden ja koneiden osalta. Maalausurakoitsija toimittaa kaikista työmaalla käytettävistä maalaustuotteista käyttöturvallisuustiedotteen työmaalle.

Tulitöitä tekevillä työntekijöillä sekä tulityöluvan antajilla on oltava tulityökoulutus ja sen osoittamiseksi tulityökortti. Pääurakoitsija huolehtii työaikaisesta palosuojauksesta, paloturvallisuudesta, työmaan yleispalovartiointista sekä työkohtaisesta tulityövartiointista. Vähintään kaksi tuntia työskentelyn päättymisestä jatkuvan jälkivartiointin hoitaa kukin urakoitsija.

Kaasu- ja nestekaasupullojen varastointi sisätiloihin on kielletty ja niiden varastoinnissa ja säilytyksessä samoin kuin palavien nesteiden varastoinnissa on noudatettava viranomaismääräyksiä.

Kaikkien sähköasennusten on täytettävä sähköturvallisuusmääräykset. Jännitteelliseksi kytketyt laitteistot ja laitteiston osat on merkittävä ja asennettava kosketussuojukset. Ennen purkutöiden aloitusta sähköjärjestelmät on tehtävä jännitteettömiksi.

Työhygieeniset mittaukset työnantajien osalta

Tietoa työssä käytettävän kemikaalin ominaisuuksista annetaan käyttöturvallisuustiedotteessa, käyttöohjeissa ja koulutuksessa, jota antaa aineen valmistaja tai työnantaja. Työmaalla on noudatettava käyttöturvallisuustiedotteita ja aineen valmistajan antamia ohjeita. Ensisijaisesti tulee käyttää sellaisia materiaaleja, joissa haitallisiksi todetut kemikaalit on korvattu turvallisemmilla. Suojakäsineiden, suojalasien ja -vaatteiden käyttö sekä riittävästä tuuletuksesta huolehtiminen ovat tärkeitä keinoja vähentää kemikaalialtistumisen vähentämiseksi.

Mikäli työmaalla käytetään materiaaleja, jotka sisältävät altistavia kemikaaleja, tulee työskentelyolosuhteiden turvallisuus varmistaa työhygieenisin mittauksin. Mikäli työmaalta löytyy terveydelle vaarallisia aineita kuten esim. asbestia, kivihiilipikeä tai muita PAH – yhdisteitä, haitallisia mikrobeja, on näitä havainneen keskeytettävä työ kyseisellä työalueella ja ilmoitettava asiasta päätoteuttajan turvallisuudesta vastaavalle henkilölle, joka raportoi asiasta rakennuttajan turvallisuuskoordinaattorille. Ennen työn jatkamista on varmistettava työn turvallinen toteutus työhygieenisin mittauksin ja/tai näytteenotolla epäilyttävästä materiaalista.

Terveydelle vaaralliset rakennusjätteet on käsiteltävä viranomaissäädösten mukaisesti.